

BREEK DE MACHT VAN BRUSSEL

**VOOR EEN
RECHTVAARDIGE
EU**

Programma Europese verkiezingen 2019
Tweede conceptprogramma
23 januari 2019

INHOUD

	1
	2
	3
	4
	5
	6
	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
1. THUISBLIJVEN HELPT NIET, JE STEM LATEN HOREN WEL! 7	14
	15
2. DEMOCRATIE EN SOEVEREINITEIT 11	16
	17
3. GRENZEN AAN DE EUROPESE MARKT 15	18
	19
4. DE EURO, ECONOMISCH BESTUUR EN SOCIALE RECHTEN 19	20
	21
5. LANDBOUW, NATUUR, GEZOND VOEDSEL, EN DIERENWELZIJN 23	22
	23
6. TIJD VOOR KLIMAATRECHTVAARDIGHEID EN EEN SCHOON MILIEU 27	24
	25
7. VLUCHTELINGEN LATEN WE NIET VERDRINKEN 31	26
	27
8. CRIMINALITEITSBESTRIJDING, VEILIGHEID EN PRIVACY 35	28
	29
9. UITBREIDING, BUITENLANDBELEID EN DEFENSIE 39	30
	31
	32
	33
	34
	35
	36
	37
	38
	39
	40
	41
	42
	43
	44
	45
	46
	47
	48
	49
	50
	51
	52
	53
	54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1. THUISBLIJVEN HELPT NIET, JE STEM LATEN HOREN WEL!

Op 23 mei 2019 mogen we in Nederland stemmen voor onze vertegenwoordigers in het nieuwe Europees Parlement. Lang niet iedereen doet dat. *Veel mensen hebben geen vertrouwen meer in deze Europese Unie en blijven daarom thuis. Zij berusten erin dat Brussel tegenwoordig over zowat alles de baas speelt in Nederland. Maar dan blijft alles zoals het is. Die stemmen gaan verloren en niemand zal ze horen. Thuisblijven helpt dus niet. En er staat bij deze verkiezingen wel wat op het spel. De strijd lijkt te gaan tussen eurofielen die alleen maar meer macht aan Brussel willen geven en nationalisten die de Europese samenwerking de rug willen toekeren en grensoverschrijdende problemen niet willen aanpakken. Deze tegengestelde visies op Europa zijn allebei even dom en een gevaar voor de vrede, veiligheid en vooruitgang waar de Europese Unie ooit voor opgericht was. In dit programma laten we zien dat er ook een alternatief is. Je stem kan namelijk ook een breekijzer worden. Juist om de almacht van Brussel te breken. Wij keren onze rug niet naar Europese samenwerking, maar wijzen een Brussel dat de baas speelt radicaal af. Stem samen voor een sterk Nederland waarin we weer zelf beslissen hoe we samenwerken met andere landen. En voor een Europese samenwerking waarin de belangen van mensen, dieren en ons milieu weer voorop staan. Ook in de Europese Unie is het tijd voor rechtvaardigheid.*

Europese samenwerking was ooit een prima plan. Na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog wilden we door Europese samenwerking voortaan de vrede bewaren, onze welvaart bevorderen en onze sociale en democratische rechten beschermen. Dat werkte. Maar tegenwoordig gaan in de Europese Unie de belangen van multinationals, banken en beleggers steeds vaker vóór op die van de mensen in Europese lidstaten. Een steeds machtiger Brussel speelt namelijk namens de elite de baas over zaken die wij gewoon heel goed zelf kunnen regelen, maar niet langer mogen. Steeds meer bewegingsvrijheid voor het grote geld in één aaneengesloten Europese economische markt betekent juist steeds minder vrijheid en zeggenschap voor gewone mensen. Iedereen moet van de bureaucraten in Brussel in hetzelfde keurslijf. Die kortzichtige Europese gelijkschakeling gaat ten koste van de sociale en democratische rechten in ons eigen land. Ze maken ons allemaal tot inwoners van een onmachtige provincie van een Europese superstaat, die bovendien vooral goed zorgt voor de rijkste 10 procent die het al voor de wind gaat. De overige 90 procent van de mensen blijft in dit neoliberale Europa in de kou staan. Daar zijn heel veel mensen terecht tegen.

Europese samenwerking kan nog steeds een prima plan zijn. Als de belangen van mensen weer voorop komen te staan. Als we onze eigen keuzes weer kunnen maken, in goed overleg met anderen in Europa. Over hoe we onze zorg willen regelen, onze volkshuisvesting, ons openbaar vervoer, onze arbeidsmarkt en onze nationale begroting en belastingen. Als we een einde maken aan de geldverspil-

1 ling en het rondpompen van vele miljarden in de *Europese Unie*. Als we ons belastinggeld niet langer
2 laten verdwijnen in de Europese put van bureaucratie of in de zakken van graaiende bankiers, vervui-
3 lende bedrijven of van de defensie-industrie. Dan wordt Europese samenwerking weer een prima plan.
4 Daar zijn heel veel mensen vóór. Want het is belangrijk om samen met onze burens grensoverschrijdende
5 problemen aan te pakken. Bij klimaatverandering, migratie, en belastingontwijking. En het is belangrijk
6 dat we elkaar helpen in plaats van kapot concurreren en bevechten. Het is belangrijk om in Europa de
7 veiligheid te bewaken en de vrede te bewaren. Maar dat werkt niet als Nederland steeds zwakker wordt
8 en de *Europese Unie* steeds overheersender. Daarom moeten er nieuwe, eerlijke afspraken komen over
9 hoe we willen samenwerken in de *Europese Unie*. In een nieuw Europees verdrag leggen we vast dat
10 de zeggenschap weer teruggaat naar waar die thuishoort.

11
12 In dit verkiezingsprogramma laten we zien dat een stem op de SP een stem is voor een sterk Nederland
13 in een *Europese Unie* die weer doet wat ze hoort te doen: bijdragen aan vrede, veiligheid en vooruit-
14 gang voor iedereen, ter bescherming en vergroting van onze democratische en sociale rechten.
15 In Nederland. En in de rest van Europa. Natuurlijk kan dat – als we het echt willen.

16 **HET ROER MOET OM, IN BRUSSEL ÉN DEN HAAG**

17 De *Europese Unie* zorgt allang niet meer voor economische en sociale vooruitgang voor veel mensen.
18 De Brusselse regelgeving dient nu vooral de economische elite. Ze helpt beleggers, bankiers en
19 bestuurders van grote multinationals in hun streven naar ongecontroleerde globalisering en vrij spel
20 voor hun hedendaags roofofkapitalisme. De zogenaamde ‘vrije markt’ met zijn open grenzen voor het
21 kapitaal is heiligverklaard in de *Europese Unie*. Dat gaat ten koste van de vrijheid en zeggenschap van
22 grote groepen mensen, die zich daardoor in hun eigen gemeenschap, identiteit en bestaanszekerheid
23 bedreigd weten. Terwijl zij hun grip op hun eigen leven verliezen, zijn de touwtjes in heel de *Europese*
24 *Unie* nu in handen van een economische en financiële bovenlaag, die alleen oog heeft voor haar eigen
25 belang. Daardoor trekken *vele anderen* steeds vaker aan het kortste eind.

26
27
28 Tien jaar terug veroorzaakte de economische elite wereldwijd een kolossale financiële en economische
29 crisis. Daardoor verloren wereldwijd en ook in Europa miljoenen mensen hun baan, hun inkomen en hun
30 toekomstperspectief. Dat Europa zo kwetsbaar was voor de storm die eerst in Amerika opstak, kwam
31 vooral door de neoliberale constructie van de *Europese Unie*. Daarbinnen is met de euro vrijwel alles
32 aan elkaar geknoopt. Daardoor werd de financiële crisis ook snel een eurocrisis, met alle rampzalige
33 gevolgen. In Griekenland kromp de economie met een kwart en nam het aantal zelfmoorden drama-
34 tisch toe. Ook in Spanje, Portugal en Italië vlogen werknemers de deur uit en explodeerde de jeugd-
35 werkloosheid. In Nederland kregen velen de rekening van de crisis gepresenteerd. Opeenvolgende
36 kabinetten deden wat de *Europese Unie* verlangde: ze kozen voor kolossale bezuinigingen terwijl juist
37 investeringen nodig waren. Waar Griekenland al helemaal weinig keuze had deden Rutte en de zijnen
38 maar al te graag mee aan de extreme Brusselse bezuinigingsdrift. Het tevreden houden van de finan-
39 ciële markten en de vermeende stabiliteit van de euro werden belangrijker gevonden dan de stabiliteit
40 en de solidariteit in de samenleving. Daardoor bleven investeringen in de samenleving achter en werd
41 de economische crisis nog dieper. Massa's mensen verloren hun baan en honderdduizenden gezinnen
42 zakten weg in armoede, die hun kinderen het hardste trof. Nu groeit de economie weer en daalt de
43 werkloosheid. Maar de armoede blijft, de lonen blijven achter en de solidariteit in de samenleving is
44 zwaar gehavend.

45
46 De crisis lijkt voorlopig bezworen, en de economische en financiële elites vieren weer feest. Hun
47 kapitaal kan weer alle kanten op en alle grenzen over. Hun winsten zijn weer torenhoog. Multinationals
48 ontwijken weer massaal de belastingen en krijgen van onze regering vaak ook nog belastingverlaging.
49 Topinkomens worden opnieuw asociaal hoog. Hun lobbyisten lopen opnieuw de deur plat in Brussel en
50 spannen wederom de Europese Commissie voor hun karretjes. Er is niks geleerd – en dus kan zo weer
51 een nieuwe financiële crisis uitbreken en kunnen gewone mensen er weer voor opdraaien.

Voor Brusselse technocraten is het antwoord op de crises die de *Europese Unie* de afgelopen tijd
geteisterd hebben nog méér Europa, en dus nog méér bevoegdheden naar Brussel overhevelen. Ook
al lijkt de *Europese Unie* van crisis tot crisis te zwalken, de opbouw van één Europese superstaat gaat
zo gestaag door, ook al wil vrijwel niemand dat. Met uitzondering van de economische en financiële
elites, die vrij spel willen hebben in de hele *Europese Unie*. Veel mensen zijn boos en willen het anders.
Extreemrechtse partijen maken daar misbruik van. Zij maken elke samenwerking met andere landen
op voorhand verdacht, en stimuleren isolement en confrontatie. Ze wijzen sommige mensen als zonde-
bokken aan en willen die buitensluiten. Ze willen naar een Europa waarin we opnieuw elkaar keihard
beconcurreren en bevechten, en dat op slot zit voor wanhopige mensen die op de vlucht zijn voor
oorlog en geweld. Dat is levensgevaarlijk. In steeds meer lidstaten van de *Europese Unie* worden extre-
mistische partijen de baas. Terwijl ze de almacht van Brussel zeggen te bestrijden, breken ze in werke-
lijkheid juist de binnenlandse rechtsstaat, de mensenrechten en de democratie af, zonder ook maar iets
te doen aan de almacht van de economische en financiële elites. Die houden ook daar vrij spel.

Het is juist zaak om de macht van Brussel te breken en de economische en financiële elites echt aan
banden te leggen. Alleen zo kunnen we de eigen nationale democratie meer lucht geven en de mensen
weer centraal stellen. Alleen zo kunnen we het vertrouwen herstellen dat samenwerken met andere
landen helpt om Nederland sterker te maken. Om dat te bereiken moet ook in ons eigen land het roer
om. De neoliberale politiek vanuit Brussel past immers prima bij de politieke keuzes die de regering in
Den Haag maakt. Net als de bureaucraten in Brussel prediken ook Rutte en de zijnen het valse neoli-
berale geloof dat als het goed gaat met de elite, met de grote bedrijven en de rijkste 10 procent, dat
dat ook het beste is voor iedereen. Brusselse bevelen om bot te bezuinigen en de publieke sector uit te
verkoppen, worden dan ook zonder mankeren opgevolgd in Den Haag. Onze publieke voorzieningen zijn
ingekrompen, sociale rechten ingeperkt en democratische zeggenschap wordt verkleind. We moeten
langer blijven werken, hebben steeds vaker onbetrouwbare arbeidscontracten en moeten voor te lage
lonen werken. Voor veel mensen is een huurwoning niet te krijgen en een koopwoning niet te betalen.
De gezondheidszorg is opgezaald met eigen risico's en de sociale rechtshulp verdwijnt. De verschillen
in inkomen en vermogen worden groter en het vertrouwen van de mensen in de samenleving wordt
kleiner.

Zo werken Brussel en Den Haag aan een maatschappij waar het ieder voor zich is. Iedereen die deze
politiek wil stoppen, moet niet mokkend aan de kant blijven staan maar zijn stem laten horen. Als we
de macht van Brussel breken krijgen we weer grip op onze eigen gemeenschap. Tegelijkertijd staan
we dan sterker om samen te werken daar waar samenwerking nodig is en die samenwerking het
voor iedereen in Europa beter kan maken. Bijvoorbeeld door een effectief antwoord te vinden op de
problemen die migratie van buiten de Europese Unie met zich meebrengt, om een einde te maken aan
de massale oversteek in gammele bootjes waarbij al duizenden mensen verdronken zijn. Of om milieu-
vervuilende bedrijven beter aan te pakken, de grote vervuilers te laten betalen en te werken aan Euro-
pese klimaatrechtvaardigheid. Of om in de Europese landbouw en handel de rechten van dieren beter
te beschermen. *Of om wereldwijd de mensenrechten te bevorderen, eerlijke handel te drijven en de
internationale solidariteit voorop te stellen.* En om ervoor te zorgen dat iedere inwoner van de Europese
Unie bepaalde afdwingbare sociale rechten heeft die hem of haar beschermen tegen de macht van
werkgevers en de onzekerheid van de markt. Het zal een Europa zijn dat Rutte weer een stuk minder
gaaf zal vinden maar dat eigenlijk heel normaal zou moeten zijn: een sterk Nederland in een Europa dat
voor de meeste mensen de zaken beter maakt. Een stem op de SP is een stem tegen de neoliberale
politiek in Brussel én Den Haag en een stem voor een sterk Nederland in een stabiel en solidair Europa.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

2. DEMOCRATIE EN SOEVEREINITEIT

Dat Europese landen na de oorlog nauw gingen samenwerken heeft veel goeds gebracht. Maar wat begon als een succesvolle samenwerking ter bevordering van vrede en de welvaart van iedereen is in de laatste decennia uitgegroeid tot een ondemocratisch en bureaucratisch monster. *Mensen* zien dat *de Europese Unie (EU)* de nationale democratie uitholt, en onze democratische en sociale rechten ondermijnt. Opeenvolgende Nederlandse regeringen hebben daaraan bijgedragen. Hierdoor hebben we steeds minder te zeggen gekregen over onze eigen begroting, onze eigen economie en onze eigen publieke sector. Multinationals en de banken maken de dienst uit omdat de ongekozen Europese Commissie zijn oor vooral bij het grootkapitaal te luisteren legt. Het is tijd om het anders te gaan doen. Brussel *speelt de baas* over veel te veel zaken die wij beter zelf kunnen regelen. De besluitvorming van de *EU* is ook erg ondoorzichtig en daardoor moeilijk te controleren door nationale parlementen. De oplossing ligt niet in een ‘Europese democratie’. Die staat veel te ver van de mensen. Wij willen herstel van onze nationale democratie, en dus ook van onze soevereiniteit op een aantal essentiële beleidsterreinen. Hiervoor is een nieuw verdrag nodig waarin gebroken wordt met *de* uit de hand gelopen macht van Brussel.

DIT WILLEN WIJ:

1. Er komt een nieuw verdrag ter vervanging van de huidige Europese verdragen die Brussel veel te machtig hebben gemaakt en waarin de belangen van multinationals boven die van mensen gaan. In een nieuw verdrag komt de zeggenschap juist te liggen waar die thuishoort. Democratie hoort zo dicht mogelijk bij de mensen te staan. De EU dient alleen te gaan over grensoverschrijdende problemen die een gezamenlijke aanpak vergen. In een nieuw verdrag laten we de lidstaten beslissen over alle zaken die alleen het eigen land aan gaan. In een nieuw verdrag worden sociale doelstellingen en sociale rechten niet langer ondergeschikt aan de logica van de vrije markt en de vrijheid van het kapitaal. Zo'n nieuw verdrag wordt per referendum voorgelegd aan de Nederlandse bevolking. Dat willen we voortaan ook doen met elke andere wezenlijke verdragswijziging.
2. Nederland gaat over zijn eigen begroting, zijn eigen economisch en sociaal beleid, en zijn eigen pensioenen. En we gaan over onze eigen publieke voorzieningen, zoals de zorg, de woningbouw, onderwijs en openbaar vervoer. We bepalen ook in Nederland zelf wat we wel of niet publiek willen regelen en wat we eventueel deels aan de markt willen overlaten. Hier heeft Brussel zich niet mee te bemoeien. Waar de Europese verdragen en Europese regelgeving hier de vrijheid van ons land beknotten zullen die verdragen en regels moeten worden aangepast. Bevoegdheden gaan dus terug naar waar ze thuishoren.

- 1 3. We schaffen de Europese Commissie in haar huidige vorm af. De ongekozen Commissie is van
2 een uitvoerend, ambtelijk apparaat veel te veel een politiek orgaan geworden dat zonder democra-
3 tisch mandaat mede de koers en het beleid van de EU bepaalt. De Commissie is sterk ideologisch
4 gestuurd, vooral omdat ze veelal aan de leiband van het grootkapitaal ligt, en zich te veel bemoeit
5 met het beleid van de lidstaten. Daarom wordt de Europese Commissie vanaf nu vooral uitvoerend
6 en verliest zij het recht van initiatief. Waar nu nog alle Europese wet- en regelgeving begint met
7 een voorstel van de Commissie, gaat het initiatiefrecht naar de democratische gekozen regeringen,
8 naar nationale parlementen en naar het Europees Parlement. De riante salarissen van Euro-
9 commissarissen en Europese topambtenaren worden gehalveerd.
- 10
11 4. De rol van nationale parlementen wordt versterkt. Zolang het initiatiefrecht van de Commissie nog
12 niet is afgeschaft moeten nationale parlementen makkelijker een zogenaamde 'gele kaart' kunnen
13 trekken tegen Commissievoorstellen. Daarmee kunnen ze bezwaren indienen op grond van subsi-
14 diariteit en proportionaliteit. Nationale parlementen krijgen ook de mogelijkheid een 'rode kaart' aan
15 de Commissie te geven. Als een derde of meer van de lidstaten bezwaren heeft tegen de gedane
16 Europese voorstellen, gaan die voortaan van tafel en moet de Europese Commissie met betere
17 voorstellen komen.
- 18
19 5. *Om te kunnen samenwerken zonder dat Brussel via de interne markt de baas speelt, wordt het voor*
20 *landen in de EU mogelijk om niet (meer) mee te doen met bepaald Europees beleid. Als lidstaten*
21 *het overdragen van nieuwe bevoegdheden niet in hun belang achten, kunnen ze kiezen voor een*
22 *'opt-out' en er niet aan meedoen. Het moet ook mogelijk worden uit bestaand Europees beleid te*
23 *stappen. Zo moet een land uit de euro kunnen stappen of het grenzeloze verkeer van goederen,*
24 *diensten, kapitaal en arbeid kunnen beperken. Dit vergroot niet alleen de zeggenschap van de nati-*
25 *onale democratie, dit zal ook leiden tot meer fundamenteel debat over of problemen via Brusselse*
26 *regels opgelost moeten worden of verschil kan bestaan tussen hoe landen hun beleid inrichten.*
- 27
28 6. Het Europese wetgevingsproces in de Raad van Ministers dient niet langer aan het zicht van *inwo-*
29 *ners* en parlementen onttrokken te worden, maar zich in de volle openbaarheid af te spelen. Alleen
30 zo kunnen de *inwoners van de Europese lidstaten* de macht controleren en kunnen ook natio-
31 nale parlementen hun controlerende taak uitoefenen. Als de Raad van Ministers bij meerderheid
32 besluiten neemt, moeten *mensen* kunnen zien wie voor en tegen stemde, en wat de overwegingen
33 daarbij waren. Iedereen moet toegang krijgen tot relevante documenten.
- 34
35 7. We brengen het Europees Parlement dichterbij de mensen door lidstaten toe te staan een 'dubbel-
36 mandaat' in te voeren. *Dat betekent dat leden van het Europees Parlement ook lid mogen zijn van*
37 *hun nationale parlement. Dat geeft hen betere binding met de achterban in eigen land en met de*
38 *nationale politiek. Volksvertegenwoordigers met goed zicht op de dynamiek in landen kunnen dat*
39 *belang goed inbrengen in discussie over mogelijk Europees beleid. Uiteraard is het niet de bedoe-*
40 *ling dat leden met een dubbelmandaat en dubbel salaris opstrijken. Wij willen de vergoedingen juist*
41 *versoberen.*
- 42
43 8. We maken een einde aan het verspillende en onzinnige verhuiscircus van het Europees Parlement.
44 Brussel wordt de enige vergaderlocatie. De riante (onkosten)vergoedingen van Europarlementariërs
45 gaan fors omlaag. Europarlementariërs leggen voortaan publiekelijk verantwoording af waaraan ze
46 hun onkostenvergoeding besteden.
- 47
48 9. We leggen de lobbymacht van grote bedrijven aan banden. Omdat het grote bedrijfsleven vaak 'in
49 tandem' opereert met de Commissie, slaan we met het afschaffen van het initiatiefrecht van de
50 Commissie een dubbelslag. We dwingen volledige transparantie af zodat we weten wie *waarvoor*
51 *lobbyt*. We maken een einde aan de Brusselse draaideur waarin Europese ambtenaren en commis-
52 sarissen overstappen naar het bedrijfsleven en van daaruit hun voormalige collega's gaan *beïn-*
53 *vloeden*, of waarin, omgekeerd, lobbyisten, consultants en managers van het bedrijfsleven voor de
54 Commissie gaan werken. Voor Eurocommissarissen en EU-ambtenaren komt er een afkoelings-

- periode van drie jaar. Binnen drie jaar na hun vertrek mogen ze niet gaan werken voor de sector waar ze eerst als commissaris of ambtenaar over gingen. 1
2
3
10. Er komt een einde aan de grote rol van zogenaamde ‘expertgroepen’ die de Commissie adviezen en voorstellen leveren op bepaalde beleidsterreinen. Deze groepen hebben geen democratisch mandaat maar wel vaak grote invloed. Europese (wets)voorstellen komen regelmatig rechtstreeks uit de koker van deze groepen, die bovendien vaak vooral bestaan uit vertegenwoordigers van het grote bedrijfsleven. Voor zover ‘expertgroepen’ nodig zijn, horen die evenwichtig samengesteld te zijn, bijvoorbeeld ook met vertegenwoordigers van de vakbeweging. Alhoewel er – mede dankzij de inzet van de SP in het Europees Parlement – betere regels ten aanzien van expertgroepen gekomen zijn en het de goede kant op gaat, kan hier in de praktijk nog steeds veel verbeterd worden. Ook kan het aantal expertgroepen wat ons betreft nog flink omlaag. 4
5
6
7
8
9
10
11
12
11. In de EU dienen in elke lidstaat de democratie, de rechtstaat en de grondrechten gewaarborgd te zijn. De intense Europese samenwerking vereist dat *mensen* en bedrijven overal in de EU kunnen rekenen op een rechtsstaat die gevrijwaard is van corruptie, discriminatie en bestuurlijke willekeur. Tot nog toe worden landen die tot de EU toetreden, eenmalig getoetst op naleving van de zogenaamde Kopenhagencriteria. Zijn ze eenmaal lid, dan worden zij daar alleen nog maar op aangesproken in het geval van grove mensenrechtenschendingen of het schenden van de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat. Voortaan hoort er periodieke toetsing van lidstaten plaats te vinden op basis van de ‘Kopenhagencriteria’. Tegen lidstaten die niet langer voldoen aan die eisen en hun democratische rechtsstaat in gevaar brengen, moet worden opgetreden. Zo nodig ook met sancties, zoals het opschorten van justitiële samenwerking of financiële sancties. In het uiterste geval moet het stemrecht en lidmaatschap ontnomen kunnen worden. 13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
12. De EU treedt toe tot het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM). De Raad van Europa blijft de belangrijkste waakhond als het gaat om het handhaven en de bescherming van de grondrechten en de beginselen van de democratische rechtstaat, en het Europees Hof van de Rechten van de Mens blijft de hoogste rechter op dit terrein, en geeft *individuen* de mogelijkheid respect voor hun grondrechten juridisch af te dwingen. Toetreding van de EU versterkt het EVRM en maakt het lastiger voor lidstaten om het Europees Mensenrechtenhof te ondermijnen. 26
27
28
29
30
31
32
13. Klokkenluiders verdienen overal in de EU goede bescherming. Misstanden mogen niet in de doofpot gestopt worden. Op Europees niveau dient vooral de bescherming van klokkenluiders die misstanden zoals fraude of machtsmisbruik bij Europese instellingen (zoals de Commissie) aan de kaak stellen versterkt te worden. Daarom komt er een Europees Huis voor de Klokkenluiders, waarin aan klokkenluiders deze bescherming en zo nodig financiële en juridische bijstand geboden wordt. 33
34
35
36
37
38
39
14. Europese samenwerking is waardevol en mag ook wat kosten, maar toch kan de EU een stuk goedkoper. Zeker als de EU ophoudt met geld te verspillen of aan de verkeerde dingen uit te geven. Met het vertrek van een lidstaat moet de nieuwe meerjarenbegroting vanaf 2021 kleiner worden. Een kleinere *EU* is een kleiner budget. We zetten in op forse bezuinigingen door de landbouwfondsen af te bouwen en cohesiefondsen alleen nog maar beschikbaar te stellen voor de armste regio’s. Voor cohesiegelden geldt bovendien de voorwaarde dat die alleen gebruikt kunnen worden voor de uitvoering van daadwerkelijke plannen. Geld waarmee fraude is gepleegd, wordt teruggevorderd. Op deze manier kan er meer geld naar terreinen waar de EU wel meerwaarde heeft, met name naar klimaat, migratie en justitiële samenwerking. 40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
15. De EU heeft geen eigen financiële middelen nodig. Europese instellingen functioneren om samenwerking mogelijk te maken en worden zodoende gefinancierd door de afdrachten van de lidstaten. Voorstellen voor het heffen van ‘Europese belastingen’, die niet door de lidstaten zelf geïnd en besteed kunnen worden, wijzen wij af. 50
51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

3. GRENZEN AAN DE EUROPESE MARKT

Door de absolute economische grenzeloosheid van de interne markt moeten rechten van werknemers, milieueisen, onze verzorgingsstaat en onze publieke dienstverlening voortdurend wijken. Onder druk van Brussel is *via privatiseringen, liberalisering en deregulering veel tot markt gemaakt*, zoals het spoor, de post en de energiesector. Sinds de jaren negentig is de EU een grote liberaliseringsmachine geworden. *Er wordt alles gedaan om 'de markt' groter te maken*. De democratie staat buiten spel en het kapitaal is de baas. Lidstaten worden tegen elkaar uitgespeeld. Multinationals ontwijken de belasting en nationale regeringen concurreren met elkaar om een hoofdkantoor. Het gevolg: sociale dumping, een toenemende druk op de verzorgingsstaat en op de verworven rechten van werknemers. Tien jaar na de financiële crisis blijkt Brussel bar weinig van de crisis geleerd te hebben. De gemeenschappelijke markt die ooit was bedoeld als middel om samen welvaart te creëren, is verworden tot een doel op zich. Onze vrijheid om te bepalen hoe we onze eigen land inrichten, wordt steeds verder ingeperkt. Daarom is het nodig om paal en perk te stellen aan de vrijheid van het grote bedrijfsleven en de banken en om ruim baan te maken voor de vrijheid van mensen en democratie. We willen een EU van de menselijke maat in plaats van alsmear meer schaalvergroting, met steeds grotere bedrijven en steeds minder regels voor die grote bedrijven. We stoppen met het afsluiten van allerlei vrijhandelsverdragen die vooral de macht van multinationals vergroten. We zeggen 'nee' tegen een neoliberale markt waarin de grote bedrijven vrij spel hebben en 'ja' tegen een gemeenschappelijke markt die de welvaart bevordert, de rechten van werknemers en consumenten beschermt, *dierenrechten erkent, op het milieu let* en ruimte schept voor banenscheppende groei in het midden- en kleinbedrijf.

DIT WILLEN WIJ:

1. We stellen grenzen aan de interne markt. We maken het onbepaalde verkeer van goederen, diensten, kapitaal en personen weer tot een middel, in plaats van een absoluut doel waarvoor alles moet wijken. In een nieuw verdrag maken we een einde aan de status die de dogma's van de interne markt in de EU hebben en die nationale wetgeving en beleid ondergeschikt maakt aan de markt. Sociale rechten worden niet langer ondergeschikt gemaakt aan het 'vrije' verkeer van de interne markt. In een nieuw verdrag garanderen we sociale rechten en leggen we vast dat sociale rechten vóór economische vrijheden gaan.
2. In het verkeer van goederen worden de belangen van mens, *dier* en milieu goed beschermd. Regulering dient te zorgen voor veilige en deugdelijke producten en dient consumenten in de EU te beschermen tegen wanpraktijken en hun rechten te garanderen.

- 1 3. We stoppen met de liberalisering van de publieke dienstverlening en privatisering van openbare
2 nutsbedrijven. Lidstaten krijgen de mogelijkheid om bepaalde sectoren – bijvoorbeeld de post of
3 de energievoorziening – weer in eigen hand te nemen en zelf te beslissen hoe die diensten worden
4 uitgevoerd. Brussel zal een dergelijk democratisch besluit niet langer kunnen tegenhouden met een
5 beroep op de interne markt. Brussel blijft met zijn handen af van onze woningbouw, ons openbaar
6 vervoer, onze gezondheidszorg, ons onderwijs en onze pensioenen en bemoeit zich niet met hoe
7 wij deze zaken van collectief belang regelen.
8
- 9 4. De voorstellen van de Europese Commissie om het vervoer per bus over afstanden van meer
10 dan 100 km te liberaliseren kunnen de prullenbak in. Deze plannen leiden immers tot een verdere
11 verschraving van het aanbod van openbaar vervoer en kunnen rampzalig uitpakken voor passagiers
12 en personeel. Openbaar vervoer betekent dat de overheid daarover gaat en niet een door Brussel
13 opgelegde markt.
14
- 15 5. *Voor gemeenten en provincies wordt het mogelijk om oog te hebben voor sociale en ecologische*
16 *noden van de samenleving. Dat betekent dat er bij aanbestedingen niet altijd voor de laagste prijs*
17 *gekozen hoeft te worden en dat er een langdurige relatie kan worden aangegaan voor bijvoorbeeld*
18 *jeugd- en thuiszorg. Meer vrijheid voor lokaal en regionaal maatwerk* betekent dat de aanbe-
19 *stedingsrichtlijn op de schop gaat. Hierdoor wordt het mogelijk om met regionale aanbieders*
20 *afspraken te maken in plaats van opdrachten in de hele EU uit te moeten schrijven.*
21
- 22 6. De voorgestelde herziening van de zogenaamde ‘notificatierichtlijn’, die lokale overheden verplicht
23 elk voorstel dat het verkeer van diensten raakt (zoals bijvoorbeeld een bestemmingsplan of de
24 aanpak van overlast van vakantieverhuur) vooraf te melden aan de Europese Commissie, gaat van
25 tafel. Deze meldplicht vooraf, en nog voor dat de lokale volksvertegenwoordiging zich erover heeft
26 kunnen buigen (en die vervolgens ook moet wachten totdat er een oordeel uit Brussel komt), vormt
27 een ernstige inbreuk op lokale democratische besluitvorming.
28
- 29 7. Er komt een einde aan de grenzeloze en ontwrichtende arbeidsmigratie binnen de EU. Die leidt
30 namelijk tot leegloop van sommige landen en regio's en ontworteling van gemeenschappen
31 daar. In ontvangende landen speelt onbeperkte arbeidsmigratie vooral werkgevers in de kaart en
32 verscherpt ze de concurrentie tussen werknemers. *Het wordt mogelijk het verkeer van werknemers*
33 *te reguleren via werkvergunningen als er een onwenselijk grote toestroom tot delen van de eigen*
34 *arbeidsmarkt plaatsvindt. Werkgevers hebben dan de verplichting aan te tonen dat zij voor bepaald*
35 *werk beslist mensen uit andere lidstaten nodig hebben. Zij zijn dan verplicht zorg te dragen voor*
36 *gelijk loon, met betaling van dezelfde loonkosten en gelijke werkomstandigheden.*
37
- 38 8. Het afdragen van sociale verzekeringspremies in het land van herkomst, ondanks dat de arbeidsmi-
39 grant in bijvoorbeeld Nederland aan het werk is, zorgt voor oneerlijke concurrentie. We schrappen
40 daarom deze mogelijkheid. Zodat werknemers altijd premies afdragen in het land waar zij werken.
41
- 42 9. Vrachtwagen- en touringcarchauffeurs in de EU hebben recht op goede werkomstandigheden,
43 inclusief gegarandeerde rusttijden, en op gelijk loon voor gelijk werk. Recente voorstellen van de
44 Europese Commissie om deze sector te reguleren waren vooral goed voor grote transportbedrijven
45 en leiden zeker niet tot betere arbeidsvoorwaarden voor Nederlandse chauffeurs.
46
- 47 10. Het verkeer van kapitaal wordt aan banden gelegd. Dit geldt in de eerste plaats voor het finan-
48 ciële kapitaal. Er komt een transactietaks op flietskapskapitaal die wordt geheven door de lidstaten en
49 ten goede komt aan de nationale begrotingen. Alle vormen van ontwrichtend, speculatief kapitaal
50 worden aan strikte regulering onderworpen, inclusief een verbod op gevaarlijke financiële
51 instrumenten.
52
53
54

11. De macht van beleggingsfondsen, hedgefondsen en vergelijkbare vormen van speculatief kapitaal wordt sterk ingeperkt. 1
2
3
12. Banken hebben geen Europese schaal nodig. Fusies en overnames worden tegengegaan door lidstaten een mogelijkheid te geven fusies en overnames te voorkomen. De verwevenheid van banken onderling wordt via de Europese Centrale Bank zoveel mogelijk afgebouwd. 4
5
6
7
13. Lidstaten krijgen de mogelijkheid om via een eigen staatsbank een basisvoorziening te creëren voor het betalingsverkeer en veilig sparen ('full reservebank'). 8
9
10
14. De kapitaalmarktenunie komt er niet. Pensioenen mogen geen verzekeringsproduct worden en giftige leningen moeten afgeschreven worden in plaats van verpakt en verhandeld te worden als financieel product. Het probleem van te weinig kredietverstrekking aan kleine en middelgrote bedrijven lossen we niet op door niet-bancaire producten op de markt te brengen maar doordat de *Europese Centrale Bank* daar extra middelen voor vrijmaakt. De financiële markt met haar onbegrijpelijke en gevaarlijke producten – gebaseerd op bijvoorbeeld de verpakking van rommelkredieten – moet niet worden vergroot, maar verkleind. Ieder financieel product dat op de markt komt, wordt voortaan getoetst op maatschappelijk effect en op het risico voor de consument. Wanneer de risico's ervan vooral neerslaan in de reële economie (de economie waarin mensen werken en produceren in plaats van speculeren), worden ze niet toegelaten. 11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
15. In plaats van het te bevorderen zullen we in de EU samenwerken om het aandeelhouderskapitalisme actief terug te dringen. Werknemers krijgen zeggenschap in hun bedrijven als het aankomt op fusie, overname en strategische beslissingen. Ook maken we het recht op winstdeling mogelijk. 22
23
24
25
16. Er is geen behoefte aan een Europese overnamemarkt. Lidstaten staat het vrij maatregelen te nemen om bedrijven te beschermen tegen maatschappelijk ongewenste overnames, bijvoorbeeld om te voorkomen dat een bedrijf leeggezogen wordt en de nieuwe aandeelhouders daarmee hun winst maken terwijl de werknemers op straat komen te staan. Europese wet- en regelgeving mag een dergelijke bescherming niet in de weg staan. Het hoort lidstaten ook vrij te staan om de macht van aandeelhouders te beperken en de positie van werknemers te versterken. 26
27
28
29
30
31
32
17. In de Europese gemeenschappelijk markt komt meer ruimte voor kleine bedrijven die zich richten op de lokale en nationale markt en die vaak kapot geconcurrereerd worden door de grote bedrijven. Door het bevorderen van schaalvergroting heeft de interne markt vooral in het voordeel gewerkt van grote bedrijven die nog groter en nog machtiger konden worden. Het Europees mededingingsbeleid wordt hervormd zodat het de belangen van de mensen dient, niet die van de multinationals. Dit betekent onder andere dat de machtsconcentratie aan de kant van de grote bedrijven actiever wordt aangepakt en ingeperkt zodat er ook meer ruimte komt voor het MKB. Als het nodig is om een einde te maken aan de dominantie in de markt *door grote bedrijven* ten koste van kleinere bedrijven, moeten grote bedrijven kunnen worden opgeknipt. 33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
18. We gaan belastingconcurrentie binnen de EU tegen door met alle lidstaten een minimumtarief en een minimumgrondslag voor de vennootschapsbelasting af te spreken. *Zo keren we de race naar beneden* en laten we lidstaten niet meer concurreren op belastingen, om de gunsten van een multinational. Lidstaten die multinationals en miljonairs in de watten leggen en kapitaalbezitters en rijken gebruik laten maken van handige belastingconstructies, dienen daar een einde aan te maken. Nederland is een belastingparadijs voor multinationals en door ons belastingklimaat lopen vele landen – in Europa en daarbuiten – veel belastinginkomsten mis. Nederland ontmantelt de brievenbusmaatschappijen door het stellen van echte vestigingsregels, het heffen van bronbelastingen op alle rentes, royalty's en dividenden. Opgetuigde belastingconstructies worden tegen het licht gehouden en worden, als zij kapitaalbezitters eenzijdig bevoordelen, afgeschaft. Hetzelfde geldt voor onevenwichtige belastingverdragen. Op internationaal niveau werken de lidstaten in de EU samen om effectief belastingontwijking en -ontduiking tegen te gaan. 43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

- 1 19. Ook internetreuzen zoals Google of Facebook moeten hun eerlijk deel aan belastingen betalen.
2 *Zij ontlopen dit* nu makkelijk doordat het digitale verkeer onbelast is. We zijn voor internationale
3 afspraken om dataverkeer te belasten – de zogenaamde digitaks – maar willen niet dat dit een
4 door de *Europese* Commissie geheven Europese belasting wordt. Ook is het belangrijk dat er geen
5 nieuwe achterdeuren komen die het mogelijk maken de belasting weer op een andere manier te
6 ontwijken.
7
- 8 20. De EU sluit geen nieuwe handelsverdragen die onder het mom van vrijhandel meer rechten geven
9 aan investeerders, zoals grote buitenlandse multinationals, en hun belangen wettelijk boven die
10 van mensen stellen. Het handelsverdrag met Canada (CETA) wordt opgezegd, omdat dat verdrag
11 het belang van multinationals boven het algemene belang stelt, *en het* Nederland en andere landen
12 moeilijker gemaakt *wordt* om hun eigen beleid te voeren ter bescherming van werknemers of het
13 milieu. Dit is een onaanvaardbare beperking van onze democratie. CETA maakt het kapitaal nog
14 machtiger en geeft buitenlandse investeerders de mogelijkheid om via aparte rechtbanken – waar
15 binnenlandse bedrijven en mensen geen toegang toe hebben – enorme schadeclaims in te dienen
16 als ze menen dat nationale wetgeving, bijvoorbeeld een streng milieubeleid, hun ‘rechten’ als inves-
17 teerder aantast. Dit is uiteraard absurd. We moeten juist het kapitaal aan banden leggen, binnen de
18 EU en wereldwijd.
19
- 20 21. De eerdere voorstellen voor een handels- en investeringsverdrag met de Verenigde Staten (‘TTIP’,
21 een plan voor een soort van één grote interne markt met Amerika) hoeven ook nooit meer terug te
22 komen. De handelsoorlogen waar Amerika op aan lijkt te sturen zijn dom en gevaarlijk maar geen
23 reden om dan maar snel met allerlei andere landen (zoals Singapore en Japan) riskante handels-
24 verdragen af te sluiten. Ook deze verdragen komen vooral ten goede aan grote bedrijven en niet
25 aan mensen. Bij elk nieuw handelsverdrag dat raakt aan nationale bevoegdheden, moeten lidstaten
26 altijd hun nationale veto behouden.
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

4. DE EURO, ECONOMISCH BESTUUR EN SOCIALE RECHTEN

Invoering van de euro was een historische vergissing. *Het is erg comfortabel om tijdens de vakantie geen geld te hoeven wisselen, maar achter het gemak van de vakantie gaat een groot vraagstuk schuil.* De euro is geen bindmiddel maar een splijtzwam. De munt moest ervoor zorgen dat de economieën van Europa verder tot elkaar zouden groeien maar het omgekeerde gebeurt. Juist door de euro kwam de wereldwijde financiële crisis extra hard aan. Griekenland en andere zuidelijke landen dreigden failliet te gaan en werden zogenaamd ‘gered’ met honderden miljarden. Maar die landen werden door de opgelegde bezuinigingen juist verder de afgrond in geduwd. In plaats van de mensen werden vooral de Franse en Duitse banken gered. Banken lenen onverantwoord veel aan de zuidelijke landen. Nu kan de Nederlandse belastingbetaler het (ondanks de plechtige belofte van de Nederlandse regering) vergeten het geleende geld ooit terug te zien. Waar veel economen destijds al voor waarschuwden is uitgekomen: één munt delen tussen zo veel verschillende landen werkt niet. De euro heeft op termijn geen toekomst. Het fundamentele probleem van de euro is dat zij niet samen gaat met de nationale democratie. Daarom moet de weg worden geopend voor alternatieven. Zolang we de euro nog hebben, moet de Economische en Monetaire Unie democratischer worden en zal het regime van verplichte bezuinigingen worden afgeschaft. *De vele voorstellen die worden gedaan om de euro te redden, zijn schijnoplossingen. Een eurozonebudget zal leiden tot een transferunie waarbij noordelijke landen betalen voor financiële problemen in zuidelijke landen. Ook de plannen om via het Europees Stabilisatie Mechanisme landen en banken te kunnen redden, zullen onvermijdelijk leiden tot nog meer overdracht van nationale soevereiniteit. Een Europese minister van Financiën die toeziet op nationale begrotingen en Europese belastingen verdeelt, zal het draagvlak voor de munt uithollen.*

DIT WILLEN WIJ:

1. We stoppen met het tegen elke prijs vasthouden aan de euro. De muntunie, met 19 onderling sterk verschillende landen in hetzelfde keurslijf gepropt, is op termijn onhoudbaar. Daarom is onderzoek naar alternatieven nodig. Er moet een plan komen voor een gecontroleerde ontvlechting van de euro. *Want met een volgende crisis zal het uiteenvallen van de muntunie onvermijdelijk worden.* Landen, zoals Italië of Griekenland, die economisch een hoge prijs betalen voor hun euro-lidmaatschap, wordt het makkelijker gemaakt om gecontroleerd uit de euro te stappen als ze dat

1 wensen. De eurozone wordt niet verder uitgebreid met Bulgarije of andere EU-landen. De dwin-
2 gende verplichting voor EU-lidstaten om de euro in te voeren, verdwijnt.

- 3
- 4 2. De macht van de financiële sector moet *onherroepelijk* worden verkleind. Niet alleen de euro als
5 munt, maar ook landen worden door de financiële kredietbeoordelaars en de financiële markt te
6 pas en te onpas gebruikt om op te speculeren. In Europees verband zet Nederland zich in om
7 dergelijke speculatieve ‘waarderingen’ van munten en landen terug te dringen.
- 8
- 9 3. We moeten de explosief gegroeide en instabiele financiële markten in Europa terugdringen, met of
10 zonder euro. Daarnaast geven we EU-lidstaten de mogelijkheid om beperkingen op te leggen aan
11 uitgaande en inkomende kapitaalstromen, wanneer dat kapitaalverkeer onaanvaardbare risico’s
12 voor de stabiliteit van het financiële systeem veroorzaakt. Er komen op Europees niveau afspraken
13 om dit mogelijk te maken maar de invulling wordt aan de lidstaten overgelaten.
- 14
- 15 4. Lidstaten mogen eisen stellen aan investeringen in hun land door multinationals *en krijgen de*
16 *ruimte voor vormen waarbij behaalde winst in het eigen land moet worden geïnvesteerd.*
- 17
- 18 5. Voortaan zal de *Europese Centrale Bank* verantwoording afleggen aan het Europees Parlement
19 en aan de door nationale parlementen gecontroleerde nationale regeringen in de Raad, die de
20 *Europese Centrale Bank* ook aanwijzingen kan geven. De benoemingsprocedure voor leden van
21 het *bestuur van de Europese Centrale Bank* wordt transparanter en bij benoemingen wordt meer
22 rekening gehouden met de maatschappelijke rol van de *bank*, en worden dus niet vooral mensen
23 uit de financiële sector benoemd. Het wordt niet langer toegestaan dat bestuursleden van de *bank*
24 tegelijkertijd lid zijn van de internationale bankenlobby G30 – zoals de huidige president van de
25 *Europese Centrale Bank*– of van andere lobbyclubs voor de private financiële sector. De Europese
26 Rekenkamer krijgt toegang tot de *Europese Centrale Bank* om toe te zien op de rechtmatigheid van
27 het gevoerde toezicht en beleid.
- 28
- 29 6. Er komt een einde aan de achterkamertjespolitiek in de besluitvorming omtrent de euro. De mach-
30 tige eurogroep, de groep van ministers van Financiën van de eurozone, neemt regelmatig ingrij-
31 pende besluiten over de euro en de eurolanden maar doet dit achter gesloten deuren en zonder
32 enige mogelijkheid van democratische controle. Dat is onaanvaardbaar. Zolang de eurogroep nog
33 bestaat, moet zijn besluitvorming transparant en controleerbaar worden. Voor de eurogroep gelden
34 dezelfde eisen van transparantie als voor alle formele instellingen, zodat, ook als het gaat om het
35 bestuur van de eurozone, nationale parlementen hun controlerende taak kunnen uitoefenen.
- 36
- 37 7. De uitvoering van monetair beleid wordt zo veel mogelijk in de lidstaten en onder nationaal toezicht
38 geplaatst. Voor zover de *Europese Centrale Bank* in het kader van het monetair beleid geld in de
39 economie pompt via opkoopprogramma’s kunnen lidstaten zelf beslissen hoe dat geld in omloop te
40 brengen, dus aan wie het direct ten goede komt, bijvoorbeeld via nationale investeringsbanken.
- 41
- 42 8. Eurolanden krijgen meer ruimte om te investeren in hun economie en voor het voeren van sociaal
43 beleid, ook als dat betekent dat tekorten (tijdelijk) oplopen. We moeten in de EU af van het kort-
44 zichtige geloof dat constante bezuinigingen goed zijn voor de economie. Dat is bewezen onzin en
45 pakt asociaal uit voor grote groepen mensen. Het stabiliteits- en groeipact gaat op de schop en het
46 begrotingspact (‘Verdrag voor Stabiliteit, Coördinatie en Governance’), gesloten tussen lidstaten
47 om de bezuinigingsdwang van de EU permanent te maken, wordt door Nederland opgezegd. De
48 Brusselse bezuinigingsdwang is niet alleen economisch onverstandig maar ook een onaanvaard-
49 bare inperking van onze democratie. In plaats van de neoliberale dwangbuis van de huidige begro-
50 tingsregels komt er een coördinatie van macro-economisch beleid op basis van gelijkwaardigheid
51 van de lidstaten en zonder dwang van bovenaf. Hierbij zal niet alleen gekeken moeten worden naar
52 begrotingstekorten, maar ook naar overschotten en tekorten op de handelsbalans. Hierbij zijn grote
53 overschotten, zoals Nederland heeft, onwenselijk omdat het overschot van het ene land de schul-
54

denberg van het andere is, en omdat een land dan te eenzijdig op de export gericht is terwijl de binnenlandse vraag (en dus wat mensen te besteden hebben) achterblijft.

9. Eurolanden in moeilijkheden worden voortaan niet meer ‘gered’ met belastinggeld in ruil voor harde bezuinigingen. Schuldeisers, ook banken, zullen moeten betalen voor hun risicovolle investeringen en landen moeten gecoördineerd kunnen uitreden.

10. Het zogenaamde ‘Europese reddingsfonds’ (ESM) wordt opgedoekt. Er komt geen Europees Monetair Fonds of *Eurozonebudget*. Als eurolanden in moeilijkheden raken kunnen ze wel schuldverlichting krijgen als duidelijk is dat schulden onhoudbaar zijn en nooit helemaal meer afbetaald kunnen worden. Ook, en in combinatie hiermee, zou de *Europese Centrale Bank* te hulp kunnen schieten. Het verbod op zogenaamde ‘monetaire financiering’ verdwijnt. In geval van een nieuwe crisis wordt het landen mogelijk gemaakt om, met steun van de EU, de eurozone gecontroleerd te verlaten.

11. De bankenunie komt er niet. Banken op Europese schaal hebben we niet nodig. Banken worden verplicht gesplitst in speculatieve zakenbanken en banken voor sparen en krediet (nutsdeel). Er worden voor de hele EU kapitaaleisen van minimaal 10 procent ingevoerd. Het zal lidstaten vrij staan om banken in overheidshanden te brengen, misschien wel een van de beste manieren om een volgende bankencrisis te voorkomen. Er komt geen Europees deposito-garantiestelsel waarbij lidstaten voor elkaars banken garant moeten staan.

12. Het zogenaamde ‘afwikkelingsfonds’ wordt weer opgeheven. Aan dit Europees reddingsfonds voor banken draagt de Nederlandse belastingbetaler jaarlijks (via het verlenen van een fiscale aftrek) naar schatting 125 miljoen euro bij. Maar dat bedrag is nog niks vergeleken met wat we kwijt zullen zijn als in een volgende crisis van het financiële systeem het door de banken gevulde potje onvoldoende is. Als banken failliet gaan en gered moeten worden, dan gebeurt dat door de lidstaat en die saneert de bank naar een veilige consumentenbank.

NAAR EEN EUROPESE UNIE VAN SOCIALE RECHTEN

Met de euro is er een heel Europees economisch bestuur opgetuigd dat lidstaten ernstig beknot in hun vrijheid om hun eigen financieel- en sociaaleconomisch beleid te voeren. Brussel bemoeit zich tegenwoordig niet alleen met hoeveel we uitgeven maar ook waaraan. Maar hoe wij ons geld willen besteden, daar gaan wij in Nederland zelf over. Ook moeten we de sociale problemen die de interne markt met zich mee brengt niet willen oplossen met Europees sociaal beleid maar door de interne markt te beteugelen en het grenzeloze vrije verkeer te beperken. Een *socialere Europese Unie* is vooral een EU die minder ingrijpt in onze nationale democratie, en ons niet hindert in onze eigen keuzes voor een socialer Nederland. Wel is het goed als er afspraken zijn die ervoor zorgen dat overal in de EU fundamentele sociale rechten worden beschermd. De werkloosheid in de EU blijft veel te hoog en er zijn veel werkende armen, ook in Nederland. De problemen van armoede en sociale uitsluiting lossen we niet op door van sociaal beleid een Europese bevoegdheid te maken. Wel moeten we afspraken maken om sociale dumping te voorkomen en een race naar de bodem te stoppen.

DIT WILLEN WIJ:

13. Er komt een einde aan het huidige economische bestuur in *de Europese Unie* dat vooral gericht is op bezuinigen en ander neoliberal beleid, terwijl het direct de nationale democratie ondermijnt. Landen krijgen de vrijheid om hun eigen financieeleconomische en sociaaleconomische beleid te voeren.

14. Het Europese semester, waarin lidstaten vooraf hun begrotingsplannen in zogenaamde nationale stabiliteits- en hervormingsprogramma’s moeten voorleggen aan de Europese Commissie om vervolgens van Brussel te horen hoe men nog beter kan ‘hervormen’, wordt afgeschaft. Hervormingen zijn hier, zoals wel vaker, codewoord voor liberaal beleid. En volgens de SP heeft

1 Brussel zich sowieso niet te bemoeien met de nationale democratische keuzes die lidstaten op dit
2 terrein maken; de verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij nationale parlementen.

- 3
- 4 15. De EU dient elke lidstaat de ruimte te geven tot het voeren van een sterk eigen sociaal beleid
5 en dient het sociale beleid van lidstaten niet te ondermijnen in naam van de interne markt.
6 Sociaal beleid blijft een nationale aangelegenheid.
7
- 8 16. Om de sociale rechten in de interne markt beter te beschermen wordt de interne markt niet
9 alleen teruggedrongen maar sluit de EU zich ook aan bij het Sociale Handvest van de Raad
10 van Europa. Dit is een betere manier om *de EU* een echte sociale pijler te geven; de huidige
11 plannen van de Europese Commissie – die veel meer in het straatje passen van de werkgevers
12 en bovendien Brussel nog meer bevoegdheden dreigen te geven – wijzen wij af.
13
- 14 17. Pensioenen blijven een nationale aangelegenheid. Pensioenen zijn geen Europese bevoegd-
15 heid. We wijzen initiatieven dan ook af die erop gericht zijn in *de EU* een markt te laten
16 ontstaan voor individuele pensioenen. We hebben in Nederland een stelsel opgebouwd,
17 waarbij zowel werkgevers als werknemers betrokken zijn en dat uitgaat van een collectief
18 stelsel. De nadruk moet blijven liggen op het algemene ouderdomspensioen, alsmede op de
19 aanvullende collectieve bedrijfspensioenen. Die moeten voldoende inkomen opbrengen, zodat
20 van commerciële pensioenproducten geen gebruik gemaakt hoeft te worden.
21
- 22 18. Werkgelegenheidspolitiek blijft een exclusieve nationale bevoegdheid. De EU dient vooral de
23 werkgelegenheid te bevorderen door elke lidstaat de ruimte te geven te investeren in de eigen
24 economie en definitief af te stappen van de bezuinigingswaan die *de EU* de afgelopen jaren
25 geteisterd heeft.
26
- 27 19. Iedere werknemer in de EU heeft recht op een fatsoenlijk loon en *ieder mens heeft* recht op
28 een fatsoenlijk bestaan. Het is onwenselijk dat landen elkaar beconcurreren op lonen en lonen
29 bewust laag houden. Er zouden op Europees niveau afspraken gemaakt moeten worden over
30 minimumlonen, *die in* sommige lidstaten niet eens bestaan. De SP steunt de strijd van de
31 Europese vakbonden voor een fatsoenlijk minimumloon in alle lidstaten.
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

5. LANDBOUW, NATUUR, GEZOND VOEDSEL, EN DIERENWELZIJN

Wij willen voedsel dat goed, gezond, *betaalbaar* en veilig is – maar ook wordt geproduceerd met respect voor dier en milieu. Omdat de EU één agrarische markt kent, is hier Europees beleid nodig. Samenwerking op landbouwgebied biedt de kans de Europese landbouw een stuk groener en duurzamer te maken en ervoor te zorgen dat wat er op ons bord komt, ook voldoet aan onze eisen. Maar daarvoor moet het huidige Europese landbouwbeleid wel op de schop. Een derde van de Europese begroting gaat op aan landbouwsubsidies. Die waren ooit bedoeld als garantie voor voedselzekerheid in Europa maar dragen nu bij aan een industriële, grootschalige landbouw die ten koste gaat van consumenten, het milieu en dierenwelzijn. De Europese landbouwsubsidies werken overproductie, fraude en verspilling in de hand. En het geld wordt bovendien oneerlijk verdeeld. Slechts 20 procent van de boeren ontvangt 80 procent van de subsidie! De schaalvergroting, de monocultuur en het gebruik van pesticiden in de geïndustrialiseerde Europese landbouw gaan ook ten koste van de natuur. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat massale insectensterfte, bijvoorbeeld van bijen, al heel lang gaande is en steeds dramatische vormen aanneemt. Steeds meer vogelsoorten dreigen te verdwijnen. De biodiversiteit neemt steeds verder af.

In plaats van een agrarische sector die zich op de wereldmarkt richt, met multinationals die ons voedsel naar de andere kant van de wereld exporteren of daar vandaan slepen, kiezen we voor een echte ‘boerenlandbouw’: een duurzame, regionale landbouw waarbij onze boeren zo veel mogelijk ons eigen voedsel produceren tegen een eerlijke prijs.

DIT WILLEN WIJ:

1. Het Europese landbouwbeleid moet niet langer gericht zijn op productievergroting maar op regionale voedselvoorziening die onze leefomgeving niet aantast. Daarom bouwen we de landbouwsubsidies op termijn volledig af, *waarbij lidstaten de mogelijkheid hebben om zelf nationale (groene) subsidies in te zetten*. Om boerenbedrijven de kans te geven zich aan te passen doen we dit gefaseerd en met overgangspannen. Maar om een eerste grote stap te zetten wordt per direct een maximum subsidiebedrag per boerenbedrijf ingevoerd. Omdat de meeste subsidie inkomenssteun is geldt een modaal inkomen hier als grens. Zolang de landbouwsubsidies nog niet volledig afgeschaft zijn, zetten we ze vooral in om de ecologische crisis in Europa te bestrijden. Subsidies worden dus alleen gegeven onder strenge, groene voorwaarden. Ze moeten bijdragen aan ecologische en diervriendelijke productie of leiden tot investeringen in landschapsbeheer. Het produceren van overschotten aan zuivel, eieren en vlees dient vermeden te worden en we stoppen met het opkopen van zulke overschotten.

- 1 2. Er gaat geen Europees onderzoeksgeld meer naar de verdere intensivering van de industriële land-
2 bouw en vee-industrie. De beschikbare budgetten worden voortaan ingezet voor onderzoek naar
3 biologische, diervriendelijke en duurzame productiemethoden. De EU stopt met miljoenen verslin-
4 dende Europese promotiecampagnes voor de Europese vlees- en zuivelindustrie. In plaats daarvan
5 werken we voortaan samen in de EU om de biologische landbouw te bevorderen.
6
- 7 3. Lidstaten krijgen de vrijheid om ervoor te zorgen dat hun eigen boeren of tuinders een eerlijke prijs
8 voor hun producten krijgen door de macht van de grote inkopers, zoals supermarktketens en de
9 voedingsindustrie, in te perken. De rechtspositie van boeren wordt daardoor versterkt.
10
- 11 4. Voor gezond en duurzaam geproduceerd voedsel worden in de EU het gebruik van landbouwgif
12 en kunstmest sterk teruggedrongen. Chemische bestrijdingsmiddelen die een direct risico vormen
13 voor mensen, dieren of de leefomgeving, zoals glyfosaat van de multinational Monsanto (Bayer),
14 worden van de Europese markt gehaald. Voortaan worden alleen die stoffen waarvan onomstotelijk
15 vast staat dat ze niet schadelijk zijn voor mens, dier en natuur tot de Europese markt toegelaten.
16 Het 'voorzorgbeginsel' gaat voortaan boven de commerciële belangen van de multinationals.
17
- 18 5. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid (ESFA) is voor haar informatie veel te afhankelijk
19 van het bedrijfsleven. EFSA wordt hervormd zodat de chemische industrie en de agro-industrie
20 niet langer zoveel invloed hebben op haar eigen regulering. Ook kan de *Europese Commissie* niet
21 langer, zoals nu het geval is, alleen op basis van een positief ESFA-rapport en zonder de expliciete
22 steun van de meerderheid van de lidstaten, besluiten nemen die raken aan de publieke gezond-
23 heid en veiligheid, zoals het toelaten van bepaalde bestrijdingsmiddelen. De hervormde ESFA dient
24 streng toe te zien op onze voedselveiligheid.
25
- 26 6. Er komt een algeheel verbod in de EU op het invoeren van genetisch gemanipuleerde gewassen
27 en andere organismen (GGO's), waaronder ook genetisch gemanipuleerde dieren. Patenten op
28 gentechgewassen vullen vooral de zakken van multinationals terwijl de risico's voor de *mensen*
29 en het milieu zijn. *Dergelijke patenten moeten dan ook onmogelijk worden gemaakt.* Lidstaten
30 behouden altijd de vrijheid om GGO's te weren. Ook de vraag of en onder welke voorwaarden
31 onderzoek naar GGO's plaatsvindt, is aan de lidstaten.
32
- 33 7. Het speculeren in voedsel en andere agrarische grondstoffen wordt aan banden gelegd binnen de
34 EU. Volgens de Verenigde Naties is 80 procent van de wereldvoedselmarkt in handen van partijen
35 die zelf helemaal niet bij de voedselproductie betrokken zijn. Een kleine groep speculanten verrijkt
36 zich over de ruggen van velen, met namen mensen in ontwikkelingslanden die de prijs van hun
37 dagelijks voedsel soms enorm snel omhoog zien gaan door de sterke prijsschommelingen, die
38 speculanten in deze markt teweeg brengen. Het is onaanvaardbaar dat op die manier de voedsel-
39 veiligheid in gevaar wordt gebracht.
40
- 41 8. Europees beleid zet in op het herstellen van de balans tussen landbouw en natuur. De belang-
42 rijkste natuurgebieden in Europa, Natura 2000, worden versterkt en zoveel mogelijk met elkaar
43 verbonden. Behoud van de biodiversiteit wordt een prioriteit. *De laatste oerbossen in Europa*
44 *moeten ongeschonden blijven.* Bijensterfte wordt tegengegaan door gevaarlijke bestrijdingsmid-
45 delen te verbieden.
46
- 47 9. De veeteelt in de EU moet duurzamer, kleinschaliger en diervriendelijker. Bij het houden van dieren
48 gaat de gezondheid van mensen en dieren, bijvoorbeeld bij het voorkomen van het uitbreken van
49 dierziektes, altijd boven commerciële belangen. Preventief inenten wordt daarom veel vaker toege-
50 staan dan nu het geval is. Omdat we ons voedsel vooral gaan produceren voor de regionale markt,
51 en niet langer voor de wereldmarkt, kan dit ook. *Het gebruik van antibiotica in de veeteelt wordt*
52 *maximaal teruggedrongen.*
53
54

10. Megastallen en andere vormen van intensieve, grootschalige veehouderij moeten op termijn verdwijnen uit de EU. We streven naar de omschakeling naar kleinschalige, ecologische veehouderij met respect voor dieren – die geen machines zijn en meer dan een lap vlees – en passen het Europese landbouwbeleid daarop aan. 1
2
3
4
5
11. Europese regelgeving ten aanzien van dierenwelzijn wordt aangescherpt, *uitgebreid* en ook strenger gehandhaafd. Dieren in stallen krijgen meer ruimte, een vrije uitloop en worden te allen tijde met respect behandeld. Dieren die gehouden worden moeten weer meer hun natuurlijke gedrag kunnen tonen: koeien moeten kunnen grazen in de wei en varkens wroeten in de modder. *Slachten moet op zo diervriendelijk en pijnloos mogelijke manieren plaatsvinden.* 6
7
8
9
10
11
12. Er komt een einde aan de verschrikkelijke diertransporten over grote afstanden dwars door heel Europa. Transporten van levend vee mogen voortaan niet langer duren dan vier uur. Regels ten aanzien van het vervoer van dieren zullen streng gehandhaafd worden. 12
13
14
15
13. Europese eisen op het gebied van dierenwelzijn gaan ook gelden voor het voedsel dat we importeren. Dit betekent dat legbatterij-eieren bijvoorbeeld niet langer ingevoerd mogen worden. Dit terwijl de invoer hiervan de laatste jaren juist toeneemt, vooral uit de Oekraïne (dankzij het associatieverdrag waar de SP hard campagne tegen heeft gevoerd). 16
17
18
19
20
14. Er komt een verbod op het fokken *en invoeren* van plofkippen en alle vormen van het fokken van dieren gericht op een extreem snelle groei voor een snelle, winstgevende consumptie van het dier. Het verminken van vee en van huisdieren om commerciële of esthetische redenen wordt verboden in de EU. Landen met dieronvriendelijke praktijken, zoals stierenvechten, worden hier op aangesproken maar we schrijven ze niet de wet voor als er geen grensoverschrijdend belang in het geding is. Wel mogen Europese subsidies nooit ten goede komen aan dit soort verwerpelijke praktijken. 21
22
23
24
25
26
27
28
15. Dierproeven in de EU worden tot een absoluut minimum beperkt op basis van een strenge toets van maatschappelijk nut en medische relevantie. Als er alternatieven voor handen zijn, worden die verplicht gesteld. Onderzoek naar alternatieven voor dierproeven wordt zoveel mogelijk gesteund. 29
30
31
32
33
16. Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid is nodig om te voorkomen dat Europese zeeën nog meer worden leeggevist. Uitgangspunt voor visquota zou moeten zijn dat bedreigde vissoorten de kans hebben zich te herstellen, om een verdere achteruitgang tegen te gaan. *De EU* houdt verder op met het sluiten van visserijverdragen met ontwikkelingslanden waarbij Europese vistrailers hun wateren leegvissen voor een habbekrats. *De EU zet zich internationaal in voor een dekkend wereldwijd verbod op walvisjacht en staat geen doorvoer van walvisvlees toe in haar havens.* 34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

6. TIJD VOOR KLIMAATRECHTVAARDIGHEID EN EEN SCHOON MILIEU

Klimaatverandering en milieuvervuiling stoppen niet bij grenzen. Landen in Europa moeten daarom nauw samenwerken. De onnodige, door CO²-uitstoot veroorzaakte opwarming van de aarde vraagt zelfs om een wereldwijde aanpak. De EU kan daarbij een grote rol spelen en vooroplopen bij het uitvoeren van internationale afspraken om de opwarming van de aarde tegen te gaan. De grootste bedrijven in de wereld en in Europa zijn ook de grootste vervuilers, die het meeste bijdragen aan de uitstoot van broeikasgassen. In plaats van de rekening bij de mensen te leggen zoals nu gebeurt, moeten we de grootvervuilers aanpakken, op basis van het principe dat de vervuiler betaalt. Dat noemen wij ‘klimaatrechtvaardigheid’. Dat betekent ook versnelde verduurzaming van onze energievoorziening en dat we af moeten van een economie die verslaafd is aan fossiele brandstoffen (carbon). Zo’n energietransitie hoort gebaseerd te zijn op een eerlijke verdeling van de lasten. De huidige strategie van de EU om te komen tot één Europese energiemarkt brengt ons juist verder weg van een rechtvaardig en effectief energiebeleid, omdat hier de marktlogica en de winsten van de multinationals voorop staan. Kappen daarmee!

DIT WILLEN WIJ:

1. Nederland dient in de EU voorop te lopen met klimaatrechtvaardigheid. Samen met de andere landen voeren we in de EU een ambitieus klimaatbeleid. In het Parijs-akkoord heeft de EU afgesproken ernaar te streven om de mondiale stijging van de temperatuur te beperken tot maximaal 2 °C en te streven naar 1.5 °C. Om dit doel te bereiken zullen de doelen voor de reductie van broeikasgassen in 2030, duurzame energie en energiebesparing verhoogd moeten worden. We willen dat onze samenleving in 2050 helemaal CO²-neutraal is. Het behalen van de doelen van het klimaatakkoord van Parijs vraagt dat, naast een aangescherpte doelstelling voor de verlaging van de uitstoot van CO², ook de doelstellingen voor duurzame energie en energiebesparing worden aangescherpt. Een harde voorwaarde voor een rechtvaardig klimaatbeleid is dat de lasten en lasten eerlijk verdeeld worden. Klimaatmaatregelen mogen nooit leiden tot vergroting van sociale ongelijkheid. De kosten voor het bestrijden van klimaatverandering worden voor het grootste deel neergelegd bij de grootste vervuilers: de (fossiele) industrie. Er wordt wettelijk vastgelegd dat verdragen en beleid waarmee klimaatverandering wordt bestreden voorrang hebben boven vrijhandelsverdragen.
2. We kappen met de niet-effectieve handel in emissierechten (ETS). Die is van een poging om CO²-uitstoot te beperken, verworpen tot een verdienmodel met gratis geld (via gratis rechten) voor grote bedrijven. Wij willen dat de lidstaten van de EU een CO²-belasting invoeren, met een

1 Europees minimumtarief. Zolang ETS nog bestaat, worden er geen gratis vervuiliingsrechten meer
 2 weggegeven maar wordt een bodemprijs per ton gerekend. Tegelijkertijd worden de emissiepla-
 3 fonds verlaagd. De opbrengsten van CO²-heffingen worden gebruikt om de negatieve financiële
 4 gevolgen van klimaatbeleid voor de lagere en middeninkomens te compenseren, om extra te inves-
 5 teren in energiebesparing en om burgerinitiatieven voor het opwekken van duurzame energie (zoals
 6 energiecoöperaties) te ondersteunen.

- 7
- 8 3. De EU moet veel meer werk maken van vergroening van verkeer en vervoer. Groene alternatieven
 9 moeten dan wel toegankelijk gemaakt worden voor iedereen. Het ‘Dieselgate-schandaal’ laat zien
 10 *dat* we in de EU de CO²-emissionormen in de auto-industrie moeten aanscherpen en dat landen
 11 die normen veel strenger moeten handhaven. De auto-industrie heeft hier een nog veel te grote
 12 vinger in de pap. Die leggen we aan banden door commerciële partijen buiten het systeem van
 13 keuringen en controles te houden. De normen voor geluid en andere vervuilende stoffen (zoals roet
 14 en NOx) worden verder aangescherpt. We streven naar verkeer en vervoer zonder emissies, door
 15 het stimuleren van elektrisch rijden. Dat moet wel voor iedereen mogelijk worden en niet alleen voor
 16 de elite, zoals nu. We willen ook meer goede treinverbindingen in Europa, als betaalbaar alternatief
 17 voor vliegen. *De trein moet daarbij naar verhouding een stuk goedkoper worden, goedkoper dan*
 18 *vliegen, in plaats van andersom zoals nu vaak het geval is.*
- 19
- 20 4. De Europese economie moet zo snel mogelijk van fossiele brandstoffen zoals olie, gas en kolen af.
 21 Investerings met publiek geld in fossiele brandstof worden afgebouwd. De vrijkomende middelen
 22 worden geïnvesteerd in duurzame energie zoals wind- en zonne-energie. Publieke investeringen in
 23 schijnoplossingen zoals biomassa wijzen we af. Dat geldt ook voor schaliegas. Evenmin is inves-
 24 teren in CO²-opslag op dit moment verstandig vanwege de hoge kosten, onbetrouwbaarheid en
 25 gebrek aan draagkracht onder de bevolking.
- 26
- 27 5. De risico’s en het afval van kernenergie zijn onaanvaardbaar. Kernenergie wijzen we dan ook af.
 28 Nederland stimuleert samen met andere Europese landen onderzoek naar de ontwikkeling van
 29 duurzame energiebronnen. We dringen aan op sluiting van bestaande Europese centrales. De
 30 verouderde Belgische centrales in Tihange en Doel moeten onmiddellijk dicht.
- 31
- 32 6. De huidige Europese Energie Unie, waarmee geprobeerd wordt één grote Europese energiemarkt
 33 te maken, met vrij ruim baan voor de private energiereuzen, wijzen wij af. Wij kiezen niet voor
 34 marktwerking in de energiehandel, maar voor samenwerking. Door de marktwerking in de Euro-
 35 pese elektriciteitssector zien we dat in Nederland de modernste gascentrales veel stilstaan, terwijl
 36 verouderde kolencentrales overuren draaien.
- 37
- 38 7. We zetten in op Europese samenwerking om de grensoverschrijdende koppeling tussen nationale
 39 elektriciteitsnetwerken te bevorderen om de pieken en dalen van duurzame energieproductie op te
 40 vangen. EU-wetgeving moet worden aangepast om aansluiting van de meest duurzame produc-
 41 tiemiddelen op energienetwerken te bevorderen en de risico’s op uitvallen van het elektriciteitsnet
 42 terug te dringen. Nederland dient samen met bijvoorbeeld Duitsland of de Scandinavische landen
 43 de mogelijkheid te hebben om een regionaal nutsbedrijf op te richten dat de zware hoogspan-
 44 nings- en gasleidingen in de regio gaat beheren, zodat de groei van duurzame energie – vooral de
 45 ontwikkeling van windparken op de Noordzee – kan worden gestimuleerd. Het koppelen van de
 46 windmolenparken op zee door middel van een nieuw netwerk kan een grote bijdrage leveren aan
 47 een stabiele en kostenefficiënte energievoorziening.
- 48
- 49 8. We zetten in op sterke Europese samenwerking om een ambitieus milieubeleid mogelijk te maken.
 50 Voor een effectievere aanpak van milieuproblemen dienen Europese normen en beleid aange-
 51 scherpt te worden en strenger gehandhaafd op basis van het principe dat de vervuiler betaalt. Een
 52 rechtvaardig milieu- en klimaatbeleid legt de rekening niet bij de mensen maar bij de multinationals
 53 die voor het grootste deel van milieuvervuiling en uitstoot van broeikasgassen verantwoordelijk zijn.
- 54

9. Nederland moet zich beter houden aan de in Europa gemaakte afspraken op milieugebied. Nog te vaak doet Nederland een beroep op uitzonderingsmogelijkheden die het huidige Europese milieubeleid biedt (zogenaamde derogatie). Hierbij gaan allerlei deelbelangen in de industrie en landbouwsector ten koste van ons algemeen belang. Er zou minder ruimte moeten komen voor uitzonderingen maar zo lang die mogelijkheden er nog zijn zou Nederland er veel minder gebruik van moeten maken. Uiteindelijk zou Nederland weer de koppositie moeten pakken op milieugebied. Dit betekent ook dat Brussel ons niet mag verhinderen om een beter milieubeleid te voeren dan onze burens.
10. De criminele praktijk van afvaldumping wordt door landen in *de EU* krachtig aangepakt door samenwerking tussen milieu-inspecties, -politie en douane. Milieucriminaliteit is na mensenhandel en drugs namelijk de derde grootste illegale markt. Nederland neemt weer het voortouw in IMPEL, het internationale samenwerkingsprogramma. Vervuilers moeten geen kans krijgen om de sporen van hun afval uit te wissen of geld te verdienen door afval naar het buitenland te verslepen. Uitgangspunt moet zijn dat ieder land zoveel mogelijk zijn eigen afval verwerkt. Controle en handhaving op afvaltransporten worden verscherpt.
11. Jaarlijks overlijden in de EU 400.000 mensen voortijdig als gevolg van slechte lucht. De Europese standaarden voor luchtkwaliteit worden daarom aangescherpt en in lijn gebracht met de normen van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO).
12. Het beleid op het punt van toxische stoffen wordt aangescherpt. Het gebruik van gevaarlijke chemische stoffen (waaronder hormoon-verstorende stoffen en pesticiden) wordt sterk teruggedrongen. Dit soort stoffen wordt in beginsel niet toegestaan tenzij onomstotelijk vast staat dat ze niet schadelijk zijn voor mens en milieu (voorzorgsprincipe).
13. We verduurzamen de consumentenmarkt via het aanscherpen van producteisen en verbeterde energieprestaties. De *efficiëntie*-eisen voor toestellen, apparaten en voertuigen moeten worden aangescherpt om uitstoot van vervuilende stoffen te voorkomen. Energieprestaties moeten gebaseerd worden op het absolute verbruik in de hele levenscyclus van een toestel of voertuig. De prestatie-eisen moeten jaarlijks automatisch worden aangepast aan de nieuwste technische ontwikkelingen, zodat productvernieuwing bevorderd wordt. We verminderen het energieverbruik met energie-prestatienormen voor producten en isolatie-eisen aan gebouwen. Die eisen moeten regelmatig aan de actuele stand van de techniek worden aangepast, zodat de industrie uitgedaagd blijft om te innoveren.
14. De controle op goed waterbeheer wordt verbeterd en de normen worden aangescherpt. Benedenstroomse landen zoals Nederland hebben last van lozingen in bovenstroomse landen. Landen zijn verplicht om per stroomgebied samen te werken. Het toezicht en de sancties dienen dan ook verbeterd te worden. De coördinatie bij droogte of overstromingen wordt verbeterd ter bescherming van mens, natuur, milieu en scheepvaart.

7. VLUCHTELINGEN LATEN WE NIET VERDRINKEN

Jaarlijks verdrinken vele duizenden mensen in de Middellandse Zee, als ze proberen met gammele bootjes de oversteek naar Europa te maken voor een veilig heenkomen of een beter leven. Dat drama is een schandvlek voor de EU. Het is een schandaal dat oorlogsvluchtelingen uit Syrië vast zitten in centra in Griekenland en eindeloos moeten wachten op hun asielprocedure.

Naast mensen die vluchten voor oorlog en geweld, proberen ook mensen van elders naar de EU te komen om er te gaan werken. Vaak proberen ze de asielprocedure te gebruiken om Europa binnen te komen. Maar omdat ze geen recht hebben op asiel bij ons, verdwijnen ze na een afwijzing in de illegaliteit. Daar worden ze een prooi voor uitbuiters en worden ze misbruikt om de sociale rechten van *andere* werknemers te ondermijnen. Dat is slecht voor iedereen – en bovenal voor *migranten*. Dat moet dus stoppen.

Daarom moeten we vooral de grondoorzaken aanpakken, waardoor mensen vluchten of op zoek gaan naar werk en inkomen elders. *Ons land moet* veel krachtiger ijveren voor vrede en veiligheid wereldwijd en dus strijden tegen oorlog en onderdrukking. Dan hoeven mensen er niet voor op de vlucht te gaan. En dat betekent ijveren voor wereldwijde welvaart en dus strijden tegen uitbuiting en armoede. Dan hoeven mensen niet elders naar werk en inkomen op zoek te gaan.

Als mensen moeten vluchten, moet de wereldgemeenschap zorgen voor een humane opvang, die past in het internationale recht en de mensenrechten respecteert. Lidstaten van de EU horen daarom asiel te bieden aan vluchtelingen die niet veilig in de eigen regio kunnen worden opgevangen. Om onnodig gevaar voor hen te voorkomen, is het goed om te onderzoeken of asielprocedures ook buiten de EU kunnen plaatsvinden, waarbij randvoorwaarde is dat ze aan de internationale standaarden voldoen. Dat is zeker niet het geval bij de zogenaamde ‘Turkije-deal’. Zo moet het dus niet.

Wie niet op de vlucht is maar wel in Europa wil komen werken, hoort geen gebruik te maken van de asielprocedure. Dat gaat immers ten koste van vluchtelingen en leidt evenmin tot een verblijfsrecht in de EU. *Migranten die de oversteek naar Europa willen maken zijn nu afhankelijk van genadeloze mensensmokers*, die hen met loze beloften hun geld aftroggelen. Daar moet een einde aan komen. Economische migranten van buiten de EU kunnen alleen komen als ze een werkvergunning hebben gekregen. Illegale arbeid leidt tot ernstige verstoring van onze arbeidsverhoudingen en dus moeten we *dat* tegengaan.

DIT WILLEN WIJ:

1. We zetten alles op alles om de oorzaken van de migratie- en vluchtelingenstromen aan te pakken. We stoppen met militaire interventies die samenlevingen kapot maken en zorgen voor miljoenen ontheemden en vluchtelingen. We strijden tegen oneerlijke handel, zetten in op een rechtvaardig klimaatbeleid, investeren in de toekomst van Afrika, om te voorkomen dat mensen elders werk en inkomen gaan zoeken. Vrede en veiligheid wereldwijd hoort door de EU voorop te worden gesteld in haar beleid.
2. We houden vast aan het VN-Vluchtelingenverdrag en verlenen geen steun aan EU-beleid dat daarmee in strijd is. Europees asielbeleid in overeenstemming met het Vluchtelingenverdrag betekent dat asielzoekers niet mogen worden teruggestuurd naar landen waar zij gevaar lopen. We bieden een veilige schuilplek aan vluchtelingen die niet veilig in de regio kunnen worden opgevangen. *Van vluchtelingen die asiel hebben gekregen verwachten we dat ze meedoen in onze samenleving en organiseren we dat dit mogelijk is.* Dat is beter voor iedereen. In Nederland zorgen we voor goed taalonderwijs, zodat iedereen Nederlands leert.
3. We zetten ons in voor een betere Europese samenwerking op het gebied van asiel en migratie en daarmee voor een effectievere aanpak van de problemen die gepaard gaan met de huidige migratie naar de EU, vooral vanuit Afrika en het Midden-Oosten. De bewaking van de buitengrenzen van de EU, het stoppen van de mensensmokkel en een goede opvang bieden aan hen die *hier recht op hebben*, is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle lidstaten.
4. Grootschalige en *ongereguleerde* arbeidsmigratie is ongewenst. Beter is het te werken aan een duurzaam perspectief op werk en welvaart in die landen waar nu zo veel uitzichtloosheid heerst. *We willen geen 'braindrain' in andere landen veroorzaken doordat goed opgeleide mensen vertrekken. Daarnaast leidt het tot een oneerlijke druk op de lonen in ons land.* In plaats van mensen te laten stranden in asielzoekerscentra of ze te laten verdwijnen in de illegaliteit waar ze als moderne slaven worden uitgebuit, moeten we proberen migratiestromen van arme naar rijke landen te beperken en mensen thuis te houden en daar werk en *perspectief* te bieden.
5. *De meeste vluchtelingen willen het liefst zo snel mogelijk terug naar huis wanneer dat kan.* Daarvoor is het nodig dat de opvang in de regio fors verbetert, waarbij ook wordt geïnvesteerd in het perspectief van de landen waar die opvang wordt geboden. Daarom moet Nederland het goede voorbeeld geven en zich internationaal inzetten om meer middelen bij elkaar te krijgen voor menswaardige opvang en grotere kans op terugkeer.
6. We zetten alles op alles om een einde te maken aan de situatie van de afgelopen jaren waarin honderdduizenden met hulp van nietsontziende mensensmokkelaars de Middellandse Zee naar Europa oversteken en waarbij duizenden mensen per jaar de verdrinkingsdood vonden. We laten niemand verdrinken. Maar we proberen ook te voorkomen dat mensen de oversteek en daarmee hun leven wagen. *Daarom staan we open voor afspraken met landen buiten de EU om de asielprocedure op een goede manier in de regio te organiseren, bijvoorbeeld door middel van aanmeldcentra. Deze afspraken moeten voldoen aan internationale standaarden, uiteraard ook op het terrein van mensenrechten. Daarnaast biedt hervestiging een veilig alternatief voor de gevaarlijke overtocht. Bij hervestiging door de UNHCR wordt bepaald welke mensen niet veilig in de regio kunnen worden opgevangen en daarom in aanmerking komen voor opvang in Europa en Nederland. Deze mensen komen vervolgens op een veilige manier hierheen. In internationaal verband kunnen afspraken gemaakt worden over het aantal te hervestigen vluchtelingen. Op deze manier blijven vluchtelingen toegang houden tot asiel in Europa, maar voorkomen we dat mensen die geen recht op asiel blijken te hebben met gevaar voor eigen leven de oversteek maken.*

7. Alle eventuele afspraken met derde landen zullen in overeenstemming zijn met het *internationaal* recht, en in het bijzonder met de beginselen zoals de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR die verwoord heeft. Migratie-afspraken die daar niet aan voldoen en geen effectieve bescherming bieden aan vluchtelingen, zoals de eerdere Turkije-deal, wijzen wij af. *We veroordelen de huidige mensonterende toestanden op de Griekse eilanden en roepen de EU op om daarin haar verantwoordelijkheid te nemen door zich in te spannen voor betere omstandigheden en een eerlijke verdeling van vluchtelingen over de lidstaten.* Vluchtelingen en migranten die op zee opgepikt worden *mogen niet* teruggestuurd worden naar onveilige landen. *De Europese steun aan de Libische kustwacht – waarbij migranten worden overgebracht naar onveilige detentiecentra – moet dan ook per direct worden stopgezet.*
8. Mensen die naar Europa komen, krijgen een eerlijke asielprocedure, waarbij als het kan binnen zeven dagen wordt vastgesteld wat hun status is. Als de status na zeven dagen nog altijd onduidelijk is, wordt daarvoor meer tijd genomen. Migrant^{en} dienen beschikbaar te zijn voor deze eerste beoordeling.
9. Vluchtelingen die in de EU asiel hebben gekregen worden eerlijk over de lidstaten verdeeld. Hierbij neemt Nederland een evenredig deel voor zijn rekening. De EU zal een financiële ‘wortel en stok’ hanteren om te bevorderen dat andere lidstaten hetzelfde doen.

8. CRIMINALITEITSBESTRIJDING, VEILIGHEID EN PRIVACY

Criminelen houden zich niet aan landsgrenzen. Daarom moeten we goed samenwerken in de EU bij het opsporen en aanpakken van grensoverschrijdende criminaliteit. Dit geldt ook voor de bestrijding van terrorisme. De inlichtingendiensten in Europa moeten beter gaan samenwerken om internationale terreurnetwerken beter in kaart te brengen en in de gaten te houden. Het massaal verzamelen van persoonsgegevens is niet alleen onwenselijk omdat de privacy van ons allemaal op die manier massaal geschonden wordt maar ook niet effectief. Het is ook belangrijk dat de regels van de democratische rechtstaat, die nu juist het doelwit is van extremistische groepen, te allen tijde overeind blijven. Samenwerking op deze gebieden is goed maar opsporing en handhaving blijven primair een zaak van de lidstaten. Een Europees justitieapparaat zou onvoldoende onderworpen zijn aan de nodige democratische controle en te ver af staan van de *mensen* die het moet beschermen.

DIT WILLEN WIJ:

1. Door het wegvallen van de controles aan de grenzen tussen de lidstaten, is het voor criminelen gemakkelijker geworden om in meerdere landen actief te zijn. Daarom is het belangrijk dat landen in Europa goed samenwerken om grensoverschrijdende criminaliteit te bestrijden. De EU is echter doorgeslagen als het gaat om het verzamelen en bewaren van persoonsgegevens en de uitwisseling daarvan met landen buiten Europa. Het ongericht verzamelen van gegevens van alle reizigers (PNR) is niet effectief en wijzen wij af. De Europese richtlijn die dit mogelijk maakt moet worden teruggedraaid.
2. Justitiesamenwerking vindt plaats op basis van gemeenschappelijke afspraken. De EU moet in het algemeen zich uiterst terughoudend opstellen op het gebied van strafrecht. Er zijn nog steeds grote verschillen tussen de rechtssystemen van verschillende lidstaten; het is daarom nu niet verstandig uit te gaan van wederzijds vertrouwen in elkaars rechtssysteem. Om het vertrouwen te vergroten, wordt er vaart gezet achter de vastlegging van minimumrechten voor verdachten.
3. Nederland stapt uit het Europees Openbaar Ministerie (EOM). Het EOM is immers een verdere stap in de richting van de ontmanteling van de nationale soevereiniteit op justitiegebied. Verdere uitbreiding van de bevoegdheden van het EOM wijzen we af. Zo lang Nederland nog niet uit het EOM is gestapt, mag deelname niet ten koste gaan van de nationale opsporings-, vervolgings- en berechttingscapaciteit. Fraude met EU-gelden kan beter en effectiever langs andere wegen worden aangepakt, bijvoorbeeld door subsidies aan frauderende landen stop te zetten.

- 1 4. Het Europees arrestatiebevel in haar huidige vorm biedt onvoldoende garanties van de rechten
2 van verdachten na uitwijzing naar een andere lidstaat. Nederland dient consequent te toetsen op
3 garanties voor een eerlijk proces bij een uitwijzingsverzoek. Ook dienen *inwoners* van lidstaten die
4 in een ander EU-land in hechtenis zitten toegang te hebben tot advocaten die effectief opkomen
5 voor hun belangen (iets waar wij ons in het *Europees Parlement* met succes sterk voor gemaakt
6 hebben in de afgelopen periode). Ook moet er een einde komen aan de praktijk dat een uitwijzings-
7 bevel gebruikt wordt voor lichte vergrijpen, waarvoor het helemaal niet is bedoeld en waarvoor
8 overdracht zonder rechterlijke tussenkomst een te zwaar middel is. Lidstaten krijgen daarom ook
9 de mogelijkheid om te toetsen op opportuniteit.
- 10
11 5. Gelijke rechten voor iedereen is een beginsel dat in alle lidstaten dient te gelden. Mannen en
12 vrouwen worden niet verschillend behandeld of beloond. Minderheden (waaronder Roma en Sinti)
13 hebben recht op gelijke behandeling. Homo's, lesbiennes, biseksuelen en transgenders worden
14 overal beschermd tegen discriminatie en homofoob en transfoob geweld. Wetten die voorlichting
15 over homoseksualiteit verbieden, horen niet in de EU-lidstaten thuis. De anti-discriminatie-richtlijn
16 wordt eindelijk aangenomen. En de rechten van partners van gelijk geslacht die naar een andere
17 lidstaat verhuizen, worden erkend.
- 18
19 6. De EU moet niet in de weg staan van een eventueel Nederlands besluit om softdrugs te legaliseren.
20 Het legaliseren van softdrugs heeft veel voordelen ten opzichte van het verbieden ervan. Die afwe-
21 ging moet Nederland zelf kunnen maken.
- 22
23 7. Er moet meer werk worden gemaakt van de samenwerking op het gebied van rampenbestrijding.
24 Een speciaal Europees rampenbestrijdingsteam wijzen we af. Het aanhouden van EU-reserve-
25 capaciteit leidt tot verspilling en geen efficiënte manier van samenwerking.

26 **DATARECHTVAARDIGHEID**

- 27
28 8. Afspraken over privacy en gegevensbescherming zijn belangrijk en het is goed als dit ook op
29 Europees niveau geregeld wordt. Maatwerk is bij de belangrijke Algemene verordening gegevens-
30 bescherming (AVG) onvoldoende mogelijk (geweest). In de toekomst moeten Europese regels
31 rekening houden met de toepasbaarheid door kleine ondernemers, zzp'ers, verenigingsleven en
32 overheidsdiensten, maar ook zorgen dat kan worden toegezien op de nieuwe regels door toezicht-
33 houders.
- 34
35 9. Er dienen strenge voorwaarden te worden gesteld aan alle opslag en uitwisseling van informatie
36 voor justitie- en politieonderzoek. Aan onderzoek dient altijd een concrete verdenking ten grond-
37 slag te liggen. Grootschalige opslag van informatie voor zogeheten datamining wijzen wij af. Aan
38 uitwisseling van informatie met landen buiten Europa dienen striktere voorwaarden verbonden
39 te worden. Het 'privacyakkoord' – het zogenaamde 'privacy schild' – tussen de EU en de VS
40 moet worden opgeschort als de VS niet voldoet aan strengere Europese eisen op het vlak van de
41 bescherming van data. Op basis van het huidige akkoord is het bijna onmogelijk voor inwoners
42 van de EU om te achterhalen wat er met hun gegevens gebeurt in de VS en wie daar nu precies
43 toegang toe heeft.
- 44
45 10. We willen een internet dat van iedereen is en waarin de privacy van gebruikers beschermd wordt
46 tegenover de overheid en de commerciële belangen van de grote 'high tech'-bedrijven. Het waar-
47 borgen van netneutraliteit in de EU dient te worden versterkt. We zijn voor Europese samenwerking
48 om het toenemende probleem van cybercriminaliteit te bestrijden.

11. De EU heeft geen dienst nodig om zogenaamd 'nepnieuws' aan te pakken. Onder het mom van het stoppen van desinformatie en nepnieuws wordt daarmee immers de persvrijheid ondermijnd. Het reële probleem van nepnieuws bestrijd je niet door de EU of andere overheidsinstellingen te laten bepalen welk nieuws wel of niet deugt. Dat doe je met vrije pers, onafhankelijke journalisten en goed onderwijs, ook over moderne media.
12. De huidige Europese voorstellen die internetplatforms zoals YouTube verplichten filters te installeren die verhinderen een clip of foto te plaatsen waar auteursrecht op rust wijzen wij af. Wij zijn altijd opgekomen voor de rechten van artistieke makers, maar we hebben geen behoefte aan onnodige censuur. Die upload-filters zijn bovendien ontzettend duur en moeten door de auteurs of hun organisaties worden aangeleverd. Voor de grote namen is dat geen probleem, maar voor veel andere artiesten zijn de filters onbetaalbaar, zodat in de praktijk alleen de grote platenlabels ervan profiteren.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

9. UITBREIDING, BUITENLANDBELEID EN DEFENSIE

De EU is te snel te groot geworden. We hebben altijd gewaarschuwd voor een te snelle uitbreiding met landen die er nog niet klaar voor waren. Een nieuwe uitbreidingsronde is nu dan ook echt niet aan de orde. We zien al hoe fout het gaat in landen als Polen en Hongarije, als het gaat om het respect voor de democratische rechtsstaat. Criteria waaraan landen moeten voldoen voordat ze kunnen toetreden tot de EU, zoals onafhankelijke rechtspraak en een vrije pers, moeten streng worden toegepast en ook blijven gelden als een land lid is geworden. We zijn kritisch op de huidige EU omdat die de nationale democratie onnodig inperkt. Maar we zien ook weinig heil in samenwerken in een EU waarin meerdere lidstaten zelf niet meer democratisch zijn.

Wereldwijd staan democratische waarden staan onder druk. Traditionele bondgenoten blijken onberekenbaar en een machtspolitiek van korte-termijn eigenbelang lijkt het te winnen van samenwerken op basis van internationale afspraken en gemeenschappelijke belangen. De wereld verandert snel. In deze context van toenemende geopolitieke instabiliteit, waar de Brexit nog een keer is bijgekomen, klinkt steeds luider de roep om een eigen Europese machtspolitiek met ook een eigen Europese defensie. Wij zien hier niets in. Het antwoord op destabiliserende, militaristische machtspolitiek kan niet nog meer van diezelfde politiek zijn. En een Europees militair industrieel complex is wel het laatste waar Nederland of Europa behoefte aan heeft. Het is goed als de EU-lidstaten samenwerken op het terrein van buitenlands beleid maar dan om zich internationaal in te zetten voor de bevordering van mensenrechten, voor eerlijk delen en voor een versterking van de internationale rechtsorde, niet om te streven naar een Verenigde Staten van Europa dat tot een eigen militair machtsblok uitgroeit. En Europa mag zich ook niet verrijken over de rug van ontwikkelingslanden maar moet juist de internationale solidariteit voorop stellen.

DIT WILLEN WIJ:

1. Buitenlands beleid blijft in de eerste plaats een nationale verantwoordelijkheid. De EU-lidstaten werken wel goed samen om mensenrechten te bevorderen en de internationale rechtsorde te versterken en nemen, waar we het eens kunnen worden met elkaar (zoals bij het klimaatbeleid), een gezamenlijk standpunt in internationaal verband.
2. Zeker in tijden van gevaarlijk oplopende geopolitieke conflicten, hoort de EU zich tot het uiterste in te zetten voor behoud van vrede en veiligheid. Militarisering van de EU, door het versterken van de Europese oorlogsindustrie en het tot stand brengen van een Europees leger, is daarmee in strijd en wijzen we af. Nationale democratieën dienen te allen tijde exclusief over hun eigen defensie

1 te gaan, waar het leger onder eigen nationale democratische controle staat. Er komt ook geen
2 versterkte defensiesamenwerking tussen Europese landen. De EU moet al helemaal niet de NAVO,
3 die zich ontwikkeld heeft tot een wereldwijd opererende en agressieve interventiemacht, achterna
4 gaan. Militaire interventies van lidstaten zijn alleen toegestaan met mandaat van de Verenigde
5 Naties en dienen dus altijd in overeenstemming te zijn met het internationaal recht.

- 6
- 7 3. Het met steun van de Europese wapenindustrie opgerichte Europees defensiefonds, dat de kassen
8 van de al zeer winstgevende Europese defensie-industrie spekt met subsidies voor de ontwik-
9 keling van nieuwe wapensystemen, verdwijnt. We stoppen elke ontwikkeling richting een Euro-
10 pees militair-industrieel complex. We wijzen de ontwikkeling van Europese gewapende drones
11 af, evenals elke mogelijke militarisering van het Europese Ruimtevaart Agentschap dat zich moet
12 blijven beperken tot civiele samenwerking in ruimteonderzoek en -technologie.
- 13
- 14 4. De EU zet zich wereldwijd in voor vrede en voor ontwapening. Nu internationale kernwapen-
15 verdragen, zoals het INF-verdrag (dat stationering in Europa van raketten met een bereik van
16 500-5500 kilometer verbiedt) onder zware druk staan, moeten alle lidstaten van de EU pal staan
17 voor het behoud van die verdragen en elke medewerking weigeren aan het plaatsen van nieuwe
18 raketten op hun grondgebied. Door toe te treden tot het VN-verdrag tot uitbanning van kernwa-
19 pens, kunnen de EU-lidstaten serieus tegenwicht aan herbewapening bieden en een belangrijke
20 stap zetten naar een kernwapenvrij Europa.
- 21
- 22 5. In de samenwerking met andere landen gaan mensenrechten boven belangen van het bedrijfsleven
23 of geopolitieke belangen. Als landen waarmee de EU nu samenwerkt zich schuldig maken aan
24 grootschalige mensenrechtenschendingen kan dat niet zonder gevolgen blijven. Ook de komende
25 periode zullen wij in het Europees Parlement aandacht blijven schenken aan mensenrechten-
26 schendingen in Turkije (waar HDP-parlementariërs gevangen zitten), Marokko (steun aan de Hira-
27 kbeweging en de Westelijke Sahara) en de mensenrechtensituatie in landen als de Filipijnen en
28 Nicaragua.
- 29
- 30 6. We stellen een wapenembargo in voor landen die grootschalig mensenrechten schenden of wapens
31 gebruiken voor het plegen van oorlogsmisdaden. Een dergelijk embargo wordt onmiddellijk inge-
32 steld voor Saudi-Arabië. Met hun wapenleveranties zijn Westerse landen medeplichtig aan de vuile
33 oorlog die dat land voert in Jemen en de grote humanitaire ramp die die oorlog veroorzaakt heeft.
- 34
- 35 7. De EU gaat over tot erkenning van Palestina en zet zich blijvend in voor een einde aan de Israë-
36 lische bezetting van de Palestijnse gebieden en aan de massale schending van de rechten van
37 Palestijnen door Israël. Zolang deze rechten geschonden worden schort de EU het associatiever-
38 drag met Israël op.
- 39
- 40 8. In het Europese handelsbeleid moeten mensen altijd boven multinationals gaan, hier in *de EU* maar
41 ook elders in de wereld waar mensen niet de dupe moge worden van Europese handelsverdragen
42 of van kwalijke praktijken van Europese multinationals. We willen dat Nederland zich sterk maakt in
43 de EU voor een eerlijke wereldhandel. In de vrijhandelsfilosofie die nu ook in Brussel al sinds jaar
44 en dag de boventoon voert draait het vooral om de vrijheid van het grootkapitaal. Die zogenaamde
45 vrijhandel gaat vaak juist ten koste van mensen en ook van kleine bedrijven, de lokale economie en
46 van het milieu.
- 47
- 48 9. De EU moet stoppen met haar pogingen om tariefvrije toegang tot ontwikkelingslanden te krijgen.
49 Oneerlijke handelsverdragen tussen de EU en ontwikkelingslanden moeten worden teruggedraaid
50 en niet met het mes op de keel worden afdgedwongen. Deze regionale vrijhandelsverdragen onder-
51 mijnen minstens een deel van de landbouwsector en de voedselzekerheid in ontwikkelingslanden.
52 Deze landen worden zo nog afhankelijker van de aankoop van voedsel op de wereldmarkt en lopen
53 forse overheidsinkomsten mis door het wegvallen van invoertarieven.
- 54

10. Ontwikkelingslanden zijn een groot slachtoffer van de grootschalige belastingontwijking door multinationals. Ook daarom moeten Nederland en de EU er op in zetten dat dit in internationaal verband, zoals binnen de OESO, keihard wordt aangepakt. 1
2
3
4
11. Nederland herneemt zijn leidende positie in ontwikkelingssamenwerking. We werken samen met andere landen in de EU als dat aantoonbare meerwaarde heeft boven de hulp van afzonderlijke lidstaten en multilaterale organisaties zoals de Verenigde Naties en de Wereldbank. Intensivering van samenwerking en donorharmonisatie kan veel beter beginnen met gelijkgestemden (meestal betreft het hier Scandinavische landen, Zwitserland, Canada, soms Groot-Brittannië en Duitsland), niet per se met de EU. 5
6
7
8
9
10
11
12. Ontwikkelingslanden moeten hun (landbouw-)markt kunnen beschermen. Het is wrang dat het Westen en diverse landen in Azië zich ontwikkeld hebben door hun markten (tijdelijk) af te schermen terwijl deze ontwikkelingsoptie de armste landen, vooral in Afrika, consequent wordt ontzegd. Overheidssteun aan bijvoorbeeld de landbouwsector wordt deze landen ontzegd, terwijl de EU en de Verenigde Staten dit decennialang hebben gedaan en daar zelfs nog steeds mee doorgaan. 12
13
14
15
16
17
18
13. De EU stopt met dumpen van (landbouw)producten in ontwikkelingslanden. Het dumpen van afvalstoffen door Europese bedrijven in ontwikkelingslanden pakken we keihard aan. 19
20
21
14. Europa ondersteunt goed functionerende internationale organisaties in plaats van uit een soort geldingsdrang te proberen hun taken over te nemen. De noodzaak tot samenwerking geldt vooral voor de Verenigde Naties en voor de Raad van Europa, waarin alle Europese landen vertegenwoordigd zijn. 22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54

Snouckaertlaan 70
3811 MB Amersfoort

T (088) 243 55 57
F (033) 462 55 12
E sp@sp.nl

www.sp.nl

